

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtrum obedientia sit specialis virtus? 2

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

& voluntatem, est præcipere. Et ideo sicut ex ipso ordine naturali diuinitus instituto, inferiora in rebus naturalibus necesse habent subijci motioni superiorum; ita etiam in rebus humanis ex ordine iuris naturalis & diuini, tenentur inferiores suis superioribus obedire.

Ad primum ergo dicendum, quod Deus reliquit hominem in manu consilij sui: non quia liceat ei facere omne quod velit, sed quia ad id quod faciendum est, non cogitur necessitate naturæ, sicut creaturæ irrationales: sed libera electione ex proprio consilio procedente. Et sicut ad alia facienda debet procedere proprio consilio: ita etiam ad hoc quod obediatur suis superioribus. Dicit enim Greg. Vlt. Moral. quod dum alienæ voci humiliter subdinur, nosmetipsos in corde superamus.

Ad secundum dicendum, quod diuina voluntas est prima regula, qua regulantur omnes rationales voluntates: cui vna magis appropinquat, quam alia, secundum ordinem diuinitus institutum. Et ideo voluntas vnus hominis præcipientis potest esse quasi secunda regula voluntatis alterius obediens.

Ad tertium dicendum, quod aliquid potest iudicari gratuitum dupliciter. Vno modo, ex parte ipsius operis: quia scilicet homo ad id non obligatur. Alio modo, ex parte operantis: quia scilicet libera voluntate hoc facit. Opus autem redditur virtuosum & laudabile & meritorium, præcipue secundum quod ex voluntate procedit. Et ideo (quamuis obedire sit debitum) si prompta voluntate aliquis obediatur, non propter hoc minuitur eius meritum, maxime apud Deum, qui non solum exteriora opera, verum etiam interiorem voluntatem videt.

ARTICULI

Utrum obedientia sit specialis virtus?

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod obedientia non sit specialis virtus. Obedientia enim inobedientia opponitur: Sed inobedientia est generale peccatum. Dicit enim Ambros. quod peccatum est

* al. agitur.

ult. mor. c. 12. par. 1. a medio.

547
2. d. 35.
a. 2. ad 5.
c. d. 44.
q. 2. a. 1.
c. Hebr.
2. cor. 1. f.
in li. 2.
de para.
c. 8 par. 1.
ante me.
to. 4.

est inobedientia legi diuinæ. Ergo obedientia non est specialis virtus, sed generalis.

¶ 2. Præterea, Omnis virtus specialis aut est theologica, aut moralis. Sed obedientia non est virtus theologica: quia neque continetur sub fide, neque sub spe, neque sub charitate. Similiter etiam non est virtus moralis: quia non est in medio superflui, & diminuti. Quanto enim aliquis est magis obediens, tanto magis laudatur. Ergo obedientia non est specialis virtus.

¶ 3. Præterea, Gregorius dicit ult. * Moral. quod obedientia tanto magis est meritoria & laudabilis, quanto minus habet de suo. Sed quælibet specialis virtus tanto magis laudatur, quanto magis habet de suo: eò quod ad virtutem requiritur, vt sit volens & eligens, sicut dicitur in 2. Ethicorum*. Ergo obedientia non est virtus specialis.

¶ 4. Præterea, Virtutes differunt specie secundum obiecta. Obiectum autem obedientiæ esse videtur superioris præceptum, quod multipliciter diuersificari videtur secundum diuersos superioritatis gradus. Ergo obedientia est virtus generalis sub se multas virtutes speciales comprehendens.

SE D contra est, quod obedientia à quibusdama ponitur pars iustitiæ, vt supra dictum est*.

RESPONDEO dicendum, quod ad omnia opera bona quæ specialem habent laudis rationem, specialis virtus determinatur. Hoc enim propriè competit virtuti, vt opus bonum reddat. Obedire autem superiori, debitum est secundum diuinum ordinem rebus inditum, vt ostensum est*; & per consequens, est bonum: cum bonum consistat in modo, specie, & ordine, vt August. † dicit in libro de Natura boni. Habet autem hic actus specialem rationem laudis ex speciali obiecto. Cum enim inferiores suis superioribus multa debeant exhibere, inter cætera hoc est vnum speciale, quod tenentur eorum præceptis obedire. Vnde obedientia est specialis virtus, & eius speciale obiectum est.

* 13. ante
mrd.

s. 4. fo 5.

* 9. 80.

art præc.

s. 3. fo 6.

est præceptum tacitum vel expressum. Voluntas enim superioris quocumque modo innotescat, est quoddam tacitum præceptum. Et tanto videtur obedientia proprior, quanto expressum præceptum obediendo prævenit, voluntate superioris intellecta.

Ad primum ergo dicendum, quod nihil prohibet duas speciales rationes, ad quas duæ speciales virtutes respiciunt, in vno & eodem materiali obiecto concurrere: sicut miles defendendo castrum Regis, & implet opus fortitudinis non refugiens mortis pericula propter bonum; & opus iustitiæ, debitum seruitium domino suo reddens. Sic igitur ratio præcepti, quam attendit obedientia, concurrat cum actibus omnium virtutum: non tamen cum omnibus virtutum actibus: quia non omnes actus virtutum sunt in præcepto, ut supra habitum est*. Similiter etiam quædam quandoque sub præcepto cadunt, quæ ad nullam aliam virtutem pertinent: ut patet in his quæ non sunt mala, nisi quia prohibita. Sic ergo, si obedientia proprie accipiatur secundum quod respicit per intentionem formalem rationem præcepti, erit specialis virtus, & inobedientia peccatum speciale. Secundum hoc enim ad obedientiam requiritur, quod impleat aliquis actum iustitiæ vel alterius virtutis, intendens implere præceptum: & ad inobedientiam requiritur quod actualiter contemnat præceptum. Si verò obedientia large accipiatur pro executione cuiuscumque, quod potest cadere sub præcepto, & inobedientia pro omissione eiusdem ex quacumque intentione: sic obedientia erit generalis virtus, & inobedientia generale peccatum.

Ad secundum dicendum, quod obedientia non est virtus theologica. Non enim per se obiectum eius est Deus, sed præceptum superioris cuiuscumque, vel expressum vel interpretatum, scilicet simplex verbum prælati, eius indicans voluntatem, cui obedit promptus obediens, secundum illud ad I'tum 3. Admone illos principibus & potestatibus subditos esse,
dicto

1.2. 96.
ar. 3.

dicto obedire, &c. Est autem virtus moralis, cum sit pars iustitiæ, & est medium inter superfluum & diminutum. Attenditur autem eius superfluum non quidem secundum quantum, sed secundum alias circumstantias, in quantum scilicet aliquis obedit, vel cui non debet, vel in quibus non debet: sicut etiam supra de religione dictum est*. Potest etiam dici, quod sicut iniustitia superfluum est in eo qui retinet alienum, diminutum autem in eo cui non redditur quod debetur, ut Philosophus dicit* in quinto Ethicorum: ita obedientia medium est inter superfluum, quod attenditur ex parte eius qui subtrahit superiori obedientiæ debitum, quia superabundat in implendo propriam voluntatem: ¶ diminutum autem ex parte superioris cui non obeditur. Unde secundum hoc obedientia non erit medium duarum malitiarum, sicut supra de iustitia dictum est.

9.92. a. 1

s. 4. ante med. 20 5
¶ Fort. & inter diminutum quod attenditur ex parte. 9. 58. art. 30.

Ad tertium dicendum, quod obedientia, sicut & quælibet virtus, debet habere promptam voluntatem in suum proprium obiectum; non autem in id quod repugnans est ei. Proprium autem obiectum obedientiæ est præceptum, quod quidem ex alterius voluntate procedit. Unde obedientia reddit promptam hominis voluntatem ad implendam voluntatem alterius, scilicet præcipientis. Si autem id quod ei præcipitur sit propter se ei volitum, etiam absque ratione præcepti (sicut accidit in prosperis), iam ex propria voluntate tendit in illud, & non videtur illud implere propter præceptum, sed propter voluntatem propriam. Sed quando illud quod præcipitur, nullo modo est secundum se volitum, sed est secundum se consideratum, propriæ voluntati repugnans (sicut accidit in asperis): tunc omnino manifestum est, quod non impletur nisi propter præceptum. Et ideo Greg. dicit in lib. 2. Moral. quod obedientia quæ habet aliquid de suo in prosperis, est vel nulla, vel minor; quia scilicet voluntas propria non videtur principaliter tendere ad implendum præceptum, sed ad assequendum proprium volitum.

ult. lib. 2. 13. ante medium.

tum. In aduersis autem vel difficilibus est maior: quia voluntas propria in nihil aliud tendit, quam in præceptum. Sed hoc intelligendum est secundum id quod exterius apparet: secundum tamen Dei iudicium, qui corda rimatur, potest contingere quòd etiam in prosperis obedientia aliquid de suo habens, non propter hoc sit minus laudabilis, si scilicet propria voluntas obedientis, non minus deuote tendat ad impletionem præcepti.

Ad quartum dicendum, quòd reuerentia directe respicit personam excellentem: & ideo secundum diuersam rationem excel' etiã diuersas species habet. Obedientia verò respicit præceptum personæ excellentis: & ideo non est nisi vnus rationis. Sed quia propter reuerentiam personæ, obedientia debetur eius præcepto, consequens est, quòd obedientia hominis sit eadem specie; ex diuersis tamen speciebus procedens.

ARTIC. III.

Virum obedientia sit maxima virtutum?

Ad tertium sic proceditur. Videtur quòd obedientia sit maxima virtutum. Dicitur enim primo Regum 15. Melior est obedientia, quam victima. Sed oblatio victimarum perinet ad religionem, quæ est potissima inter omnes virtutes morales, vt ex supra dictis patet*. Ergo obedientia est potissima inter omnes virtutes.

548
Phil. 2. 1.
3. 10. 3.
q. 81. a. 6

¶ 2 Præterea, Gregorius dicit ultimo † Moral. quòd obedientia sola virtus est quæ virtutes ceteras menti inserit, insertasque custodit. Sed causa potior est effectu. Ergo obedientia est potior omnibus virtutibus.

c. 12. pa.
7. n. a. pr.

¶ 3 Præterea, Greg. dicit ult. * Moral. quòd numquam per obedientiam malum debet fieri. Aliquando autem per obedientiam bonum quod agitur, intermitti debet. Sed non prætermittitur aliquid nisi pro meliori. Ergo obedientia pro qua prætermittuntur bonæ aliarum virtutum, est virtutibus alijs melior.

c. 13.

SED